

Leopoldov je varovaním, že sloboda nie je samozrejmosťou

18.8.2026 - | Verejný ochranca práv

Dnes som sa už po štvrtý raz zúčastnil pietnej spomienky v Leopoldove venovanej ľuďom, ktorých komunistický režim nespravodlivo a protiprávne väznil, prenasledoval a pripravoval o základné práva, dôstojnosť, zdravie a v mnohých prípadoch aj o život.

Leopoldov nie je iba miestom, kde si pripomíname minulosť. Je aj varovaním pre súčasnosť.

Vo svojom príhovore som preto zdôraznil jednoduchý princíp: moc musí mať hranice a týmito hranicami sú práva človeka. Totalitný režim ukázal, že aj nespravodlivosť môže dostať podobu zákona, rozsudku či úradného rozhodnutia. Bezpráviu sa dá dať zdanie legality.

Práve preto nestačí, aby štát konal podľa zákona. Zákon aj výkon verejnej moci musia rešpektovať ústavu, ľudskú dôstojnosť a základné práva.

Aj dnes preto považujem za jednu z najdôležitejších úloh verejného ochranca práv strážiť hranice verejnej moci. Ozvať sa vtedy, keď štát zasahuje do práv jednotlivca, aj vtedy, keď sa zákonodarca pokúša zákonom prekročiť ústavné hranice.

Pripomenul som aj rozhodnutie Ústavného súdu vo veci nových povinností pre mimovládne organizácie, kde protiústavné ustanovenia po našom návrhu stratili účinnosť. Nevnímam to ako víťazstvo jednej inštitúcie nad druhou. Je to víťazstvo princípov právneho štátu a dôkaz, že aj verejná moc má svoje hranice.

Rovnako som hovoril o ochrane náboženskej slobody či rovnosti volebného práva. Teda o právach, za ktorých uplatňovanie ľudia v minulosti končili aj za múrmi Leopoldova.

Demokraciu, právny štát a ľudské práva sme v novembri 1989 nezískali raz a navždy. Každá generácia ich musí chrániť nanovo. Nesloboda totiž nemusí prísť zo dňa na deň. Hranice sa môžu posúvať postupne - vždy, keď začneme tolerovať nespravodlivosť voči iným alebo relativizovať pravidlá, ktoré obmedzujú moc.

Dnes sme si preto s úctou pripomenuli všetkých, ktorí boli pre svoje presvedčenie, vieru či postoje nespravodlivo odsúdení, väznení, mučení, ponižovaní alebo pripravení o život.

Ich príbehy sú varovaním pred mocou bez kontroly a právom bez spravodlivosti. Zároveň sú naším záväzkom.

To je odkaz Leopoldova.

A to je aj naša dnešná zodpovednosť.

Čeť pamiatke všetkých obetí komunistického režimu.

<https://vop.gov.sk/leopoldov-je-varovanim-ze-sloboda-nie-je-samozrejmostou>